

380.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 25 marca 1931 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Na podstawie ustępu drugiego art. 3 ustawy z dnia 18 marca 1931 r. o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 170) zarządza się co następuje:

§ 1. Ogłasza się w załączniku do niniejszego rozporządzenia tekst ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6, poz. 46) w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 1931 r. z uwzględnieniem zmian i uzupełnień wprowadzonych ustawą z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 178), ustawą z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 526), ustawą z dnia 22 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 566), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 705), ustawą z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 234), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 647), oraz ustawą z dnia 18 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 170).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Załącznik do rozp. Ministra Skarbu z dnia 25 marca 1931 r. (poz. 380).

U S T A W A

z dnia 11 grudnia 1923 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Tytuł I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Postanowienia niniejszej ustawy odnoszą się do funkcjonariuszów państwowych, mianowanych na stałe zgodnie z obowiązującymi przepisami, tudzież zawodowych wojskowych. Osoby te oraz wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne według zasad, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2.

Funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są urzędnicy i niżsi funkcyj-

narjusze państwowi, funkcjonariusze poczt, telegrafów i telefonów, oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, oficerowie i szeregowi Policji Państwowej, nauczyciele wszystkich szkół państwowych i publicznych, pozostający na etacie Państwa, tudzież sędziowie z wyjątkiem handlowych, prokuratorzy i asesorzy sądowi.

Emerytem w rozumieniu niniejszej ustawy odnośnie do zawodowych wojskowych jest zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne ministrów reguluje osobna ustawa. Do czasu wejścia w życie tej ustawy ministrowie, którzy przed objęciem tego stanowiska pełnili służbę, jako stali funkcjonariusze państwowi, względnie zawodowi wojskowi, lub pozostawali w stanie spoczynku, otrzymują w razie ustąpienia z zajmowanego co najmniej przez rok stanowiska ministra i niepowołania zpowrotem do czynnej służby państwowej lub wojskowej, o ile odpowiadają postanowieniom art. 9 ustawy, uposażenie emerytalne na podstawie niniejszej ustawy według ostatnio pobieranego uposażenia ministra (art. 6 i 17 ustawy), z obowiązkiem uiszczania przez czas zajmowania stanowiska ministra opłat emerytalnych, przewidzianych w art. 7 ust. 1 ustawy.

Funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi, którzy zajmowali stanowisko ministra przez okres krótszy niż rok, a pozatem odpowiadają warunkom, wyszczególnionym w ustępie poprzednim, otrzymują uposażenie emerytalne na podstawie niniejszej ustawy według uposażenia w służbie czynnej, ostatnio pobieranego przed objęciem stanowiska ministra.

Czas spędzony na stanowisku ministra liczy się do wysługi emerytalnej narówni ze służbą państwową.

Art. 3.

Ze Skarbu Państwa można pobierać tylko jedno zaopatrzenie.

W przypadkach, gdyby funkcjonariuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, względnie pozostałej rodzinie, służyło z jakiegokolwiek bądź innego tytułu prawo do zaopatrzenia, wypłacanego ze Skarbu Państwa — uprawniony ma prawo wyboru.

Art. 4.

Osoby, które podstępnie uzyskały wyższy wymiar zaopatrzenia emerytalnego od przypadającego im na zasadzie niniejszej ustawy, mogą być pozbawione orzeczeniem dyscyplinarnym prawa do dalszego pobierania tego uposażenia, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej i obowiązku wynagrodzenia szkody wyrządzonej Skarbowi Państwa. Właściwość i tryb postępowania komisji dyscyplinarnych określa rozporządzenie Rady Ministrów. Minister Skarbu jest uprawniony do natychmiastowego zawieszenia wypłaty całości lub części uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocij) do czasu uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

W razie pozbawienia osób, określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, na mocy orzeczenia komisji dyscyplinarnej prawa do dalszego pobierania uposaże-

nia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej) kwoty, których wypłata została przez Ministra Skarbu zawieszona, ulegają przelaniu na rzecz Skarbu Państwa.

W przypadku pozbawienia emeryta prawa do dalszego pobierania uposażenia emerytalnego właściwa władza naczelną może żonie i dzieciom takiego emeryta przyznać stały zasiłek, nieprzekraczający ich pensji wdowiej lub sieroczej.

Kwoty, nienależnie pobrane przez emeryta (wdowę, sierotę), tytułem uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej), podlegają zwrotowi bez względu na to, czy miało miejsce świadome wprowadzenie władzy w błąd przez zainteresowaną osobę, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karnej - sądowej.

Art. 5.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) oraz odprawy mogą ulec zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jako też zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu z tytułu należności Skarbu Państwa.

Wysokość zapowiedzeń i zajęć wynosi: dla alimentów $\frac{2}{5}$ zaopatrzenia emerytalnego, względnie odprawy, a dla należności Skarbu Państwa $\frac{1}{5}$ zaopatrzenia emerytalnego, a $\frac{2}{3}$ odprawy.

Postanowienia ustępu 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do emerytów wojskowych oraz wdów i sierot po zawodowych wojskowych. U osób tych dokonywa się potrąceń dopuszczalnych w myśl ust. 1 niniejszego artykułu w wysokości, określonej w art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) z zaopatrzenia emerytalnego lub odprawy, wypłacanych na zasadzie niniejszej ustawy.

Pośmiertne nie ulega zapowiedzeniu, ani też zajęciu.

Art. 6.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) wymierza się w punktach w myśl zasad art. 3, 4 i 5 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie dla sędziów i prokuratorów w myśl zasad art. 4 § 2 i art. 5 § 1, 2 i 3 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) zależnie od grupy i szczebla, do których funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, został zaliczony.

Zmiany ilości punktów w poszczególnych grupach uposażenia oraz wartości mnożnej, stosowane do funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, pozostających w służbie czynnej, będą automatycznie stosowane do zaopatrzenia emerytalnego. Natomiast wszelkie zmiany, dotyczące zaszerogowania funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych do grup uposażenia, nie mają zastosowania do przeniesionych już w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Art. 7.

Za świadczenia, obciążające w myśl niniejszej ustawy Skarb Państwa, ustanawia się opłatę w wysokości 5% (pięć) uposażenia, pobieranego przez funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych w czynnej służbie. Opłatę tę pobiera się każdego miesiąca przez potrącenie z uposażenia. Obowiązek uiszczania opłaty emerytalnej ustaje, jeżeli funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy uiszczył do Skarbu Państwa Polskiego opłaty emerytalne lub składki ubezpieczeniowe co najmniej za 35 lat, policzalnych do wysługi emerytalnej.

Funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi przy każdorazowym osiągnięciu z jakiegokolwiek bądź tytułu uposażenia wyższej grupy lub szczebla oraz przy uzyskaniu lub podwyższeniu dodatku, zaliczalnego do podstawy wymiaru emerytury opłacają przez jeden rok połowę różnicy w wysokości uposażenia.

Funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi, wybrani do ciał ustawodawczych, uiszczają przez czas trwania mandatu poselskiego lub senatorskiego opłaty, wymienione w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu od uposażenia, jakie pobierają lub pobieraliby w służbie czynnej, przyczem w tym ostatnim przypadku potrącenia opłaty emerytalnej winny być dokonywane z diet poselskich lub senatorskich.

Funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi, pełniący służbę poza granicami Państwa Polskiego i w. m. Gdańska, uiszczają przez cały czas pobytu zagranicą opłaty od uposażenia, jakiego pobierali, pełniąc służbę w kraju.

Opłaty, pobrane na podstawie niniejszego artykułu, nie podlegają zwrotowi.

Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń normujących:

a) I. przekazywanie przez Skarb Państwa ośmioprocentowej składki (określonej w art. 120 w ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) przy analogicznym zastosowaniu postanowień ust. 4, art. 120 powołanego rozporządzenia) właściwym Zakładom Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych oraz właściwym instytucjom, przedsiębiorstwom lub zakładom, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4, 5 i 6 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia;

II. zaliczanie lat służby państwowej, pełnionej od dnia 1 stycznia 1928 r. do ubezpieczenia, unormowanego tenże rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej, względnie do lat wysługi emerytalnej w wyżej wymienionych instytucjach, przedsiębiorstwach i zakładach tym funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, których stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn, uznanych w rozporządzeniu Rady Ministrów za powodujące zachowanie prawa do przekazania, wymienionej w p. I, ośmioprocentowej składki i pod warunkiem, że funkcjonariusz państwowy względnie zawodowy wojskowy nie nabył w służbie państwowej prawa do emerytury;

b) przekazywanie Skarbowi Państwa składek ubezpieczeniowych przez właściwe Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, lub właściwe instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4, 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia, za lata pracy umysłowej, podlegające zaliczeniu do wysługi emerytalnej tych pracowników, którzy przeszli lub przejdą do stałej służby państwowej.

Art. 8.

Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek właściwej władzy naczelnej za zgodą Ministra Skarbu może w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, a nie objętych niniejszą ustawą:

a) uwzględniać przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalne lata służby,

b) podwyższać wymiar ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego, tudzież

c) przyznawać zaopatrzenia emerytalne funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, jako też osobom po nich pozostałym.

Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie również do praktykantów, funkcjonariuszów państwowych mianowanych do odwołania, oraz do pracowników kontraktowych.

TYTUŁ II.

Zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Rozdział I.

Postanowienia wspólne.

Art. 9.

Prawo do uposażenia emerytalnego nabywa funkcjonariusz państwowy oraz zawodowy wojskowy po nieprzerwanej co najmniej 10-letniej państwowej służbie cywilnej, względnie wojskowej, lub po łącznym, nieprzerwanym, co najmniej 10 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, o ile przechodzi w stan spoczynku z powodów, przewidzianych w ustawie.

Wyjątkowo nabywa funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, prawo do uposażenia emerytalnego:

1) po nieprzerwanej, co najmniej 5-letniej państwowej służbie cywilnej, względnie wojskowej, lub po łącznym nieprzerwanym, co najmniej 5 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą w związku ze służbą, bez własnej winy;

2) bez względu na czas służby—wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu:

a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,

b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu,

c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu, względnie w danej formacji wojskowej.

Przy obliczaniu 10-letniej, względnie 5-letniej służby państwowej, postanowienia art. 16 nie mają zastosowania.

Art. 10.

Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby nieprzerwanej z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Emerytowany funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, powołany ponownie z urzędu lub na własną prośbę do stałej służby państwowej lub zawodowej wojskowej (reaktywacja), traci prawo do poprzednio przyznanego mu uposażenia emerytalnego. Przy ponownym przeniesieniu reaktywowanego w stan spoczynku wymierza mu się uposażenie emerytalne według ostatnio pobieranego uposażenia (art. 17 i 18 ustawy), przyczem do wysługi emerytalnej, nabytej przed reaktywacją, dolicza się cały okres służby, odbytej po reaktywacji.

Art. 11.

Funkcjonariuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który po nieprzerwanej co najmniej 10-letniej służbie państwowej stał się trwale niezdolnym do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania — dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego w granicach art. 19 niniejszej ustawy 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Do okresu 10-letniej służby państwowej wlicza się jedynie służbę państwową, zaliczalną do wysługi emerytalnej na mocy art. 37 punkt 1 i 2, lub art. 50 ust. 1 i 6 z uwzględnieniem łącznej policzalności państwowej służby cywilnej i wojskowej, zgodnie z ust. 1 art. 9 ustawy.

Art. 12.

Funkcjonariuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który wskutek przypadków, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, utracił również zdolność do pracy zarobkowej — wymierza się uposażenie emerytalne według norm art. 19 niniejszej ustawy, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach tegoż artykułu zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania, a mianowicie:

przy utracie zdolności od 35% — 54% —
2 lata,
przy utracie zdolności od 55% — 74% —
4 lata,
przy utracie zdolności od 75% — 84% —
6 lat,
przy utracie zdolności od 85% — 94% —
8 lat,
przy utracie zdolności od 95% — 100% —
10 lat.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu przyznać uposażenie emerytalne w wymiarze wyższym

od przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu aż do pełnej wysokości uposażenia w służbie czynnej (art. 17), będącego podstawą do obliczenia uposażenia emerytalnego.

Praktykantów i funkcjonariuszów państwowych, mianowanych do odwołania w myśl ustaw o państwowej służbie cywilnej, w przypadkach, wymienionych w niniejszym artykule, traktuje się na równi z funkcjonariuszami państwowymi, mianowanymi na stałe.

Art. 13.

Doliczenie lat do wysługi emerytalnej w myśl art. 12 niniejszej ustawy następuje pod warunkiem:

1) niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami, wskazanymi w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, stwierdzonej zarządzeniem z urzędu badaniem komisji lekarskiej;

2) zgłoszenia wypadków w ciągu jednego roku tej władzy, przy której dany funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, służył.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych i udowodnionych, może władza przyjąć zgłoszenie, jeżeli nastąpiło ono nie później, niż w trzy lata po zajściu wypadku.

Art. 14.

Skład i sposób urzędowania komisji lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, a komisji wojskowo-lekarskiej dla zawodowych wojskowych określi rozporządzenie Rady Ministrów, które też określi sposób oceny zdolności do służby (państwowej, wojskowej), sposób oceny stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej, a także sposób stwierdzenia przyczynowego związku choroby (kalectwa) ze służbą państwową, a względnie wojskową wogóle, specjalnie zaś ustalenie, iż choroba powstała z przyczyn, przewidzianych w art. 9 niniejszej ustawy, sposób stwierdzenia powstania choroby, braku lub istnienia winy chorego (kalectki) w jej powstaniu, a następnie stałej potrzeby pomocy osób postronnych, względnie potrzeby szczególnej opieki, jako to: potrzeby umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo-chorych.

Art. 15.

Czas służby wojskowej, odbytej podczas wojny od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego podwójnie. Również podwójnie liczy się czas rzeczywiście pełnionej służby cywilnej, odbytej na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji, oraz okresy służby rzeczywiście pełnionej w formacjach zmobilizowanych, a ponadto wojskowym, zatrudnionym w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby, odbytej podczas wojny, tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych, a ponadto wojskowym, zatrudnionym w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

Art. 16.

Przy ostatecznym obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6 mie-

sięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający czas 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Art. 17.

Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego jest uposażenie, pobierane ostatnio w służbie czynnej, przypadające według art. 3 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie dla sędziów i prokuratorów według art. 4 §§ 1 i 3 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107). Podstawę oblicza się w wymiarze dla samotnego.

Przy wymierzaniu uposażeń emerytalnych funkcjonariuszom państwowym lub zawodowym wojskowym, pełniącym służbę na placówkach zagranicznych i terenie w. m. Gdańska przyjmuje się za podstawę wymiaru uposażenia czynne, jakie pobierali by, pełniąc służbę w kraju.

Art. 18.

Dodatki, określone w punktach w ustawie o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) w artykułach:

37 ust. 1 dla dyrektora szkoły średniej oraz seminarjum nauczycielskiego i ochraniarskiego,

47 ust. 1 dla kierowników szkół powszechnych,

48 i 49 dla inspektora szkolnego i zastępcy inspektora szkolnego,

54 ust. 1 dla dyrektora państwowej szkoły zawodowej,

62 ust. 1 i 2 dla dyrektora i kierownika szkoły specjalnej,

66 lit. a) dla podpułkownika i komandora-porucznika,

118 — dodatek wyrównawczy dla funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, jeżeli ten dodatek przysługiwał danemu funkcjonariuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu w chwili przeniesienia w stan spoczynku, oraz dodatki, wymienione w art. 8 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) o uposażeniu sędziów i prokuratorów — wliczają się do podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego, obliczone od różnicy w wymiarze dla samotnego.

Niezależnie od postanowienia art. 17 powiększa się uposażenie emerytalne funkcjonariuszów państwowych, którzy ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, pełnili służbę na terenie w. m. Gdańska, o różnicę między mnożną, obowiązującą w kraju, a mnożną, obowiązującą na terenie w. m. Gdańska przez okres zamieszkiwania emeryta lub pozostałej po nim rodziny na tym obszarze.

Art. 19.

Uposażenie emerytalne wynosi do 10 lat służby włącznie 40% (czterdzieści procent) i wzrasta za każdy następny rok służby o 2.4% (dwa całe cztery dziesiąte procent), w żadnym jednak razie nie może przenosić 100% (stu procent) podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego.

W tym samym stosunku oblicza się także wszystkie dodatki, do których emeryt ma prawo w myśl przepisów niniejszej ustawy.

Art. 20.

Na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych otrzymuje ponadto emeryt na żonę, poślubioną przed przejściem w stan spoczynku, dodatek, ustanowiony w art. 4 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszy państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie w art. 5 ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107).

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, przypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu przyznać emerytowi również dodatek na jedno dziecko.

Art. 21.

Funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej.

Z powyższego prawa przeniesienia się można skorzystać w ciągu jednego roku, licząc od dnia przeniesienia w stan spoczynku.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, przypadkach Minister Skarbu może przyznawać zwrot kosztów jednorazowego przesiedlenia w razie, gdy przesiedlenie nastąpiło przed przeniesieniem w stan spoczynku, lub po upływie roku od dnia przeniesienia, a zaszły okoliczności, które uzasadniają niedotrzymanie rocznego terminu przesiedlenia.

Art. 22.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po przeniesieniu w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne płatne jest miesięcznie z góry.

Uposażenie emerytalne, wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od chwili płatności danego uposażenia, przypada na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 23.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie:

1) w razie śmierci emeryta;

2) gdy emeryt został prawomocnie skazany za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego, względnie prawa do uposażenia emerytalnego. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może jednak w tym przypadku przyznać żonie

i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków do utrzymania. Zasiłek ten nie może przekraczać ustawowego zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego. Zawieszenie w wyroku sądowym wykonania kary pociąga za sobą utratę prawa do uposażenia emerytalnego tylko o ile emeryt został następnie skazany na odbycie zawieszony kary; w tym przypadku utrata prawa do uposażenia emerytalnego następuje od pierwszego dnia miesiąca, następującego po uprawomocnieniu się ponowego skazania;

3) gdy emeryt wojskowy został orzeczeniem oficerskiego sądu honorowego prawomocnie skazany na wykluczenie z korpusu oficerskiego, za czyn popełniony przed wstąpieniem do wojska polskiego, a zwrócony przeciw interesom Narodu Polskiego.

Ponadto emeryt może zrzec się stale lub czasowo prawa do pobierania uposażenia emerytalnego, zrzeczenie to jednak nie może w niczem szkodzić prawom wdów i sierot do pensji wdowiej i sieroczej, tudzież prawom osób uprawnionych do otrzymywania od emeryta alimentów, z tytułu których uposażenie emerytalne podlega zapowiedzeniu i zajęciu w myśl art. 5 niniejszej ustawy.

Art. 24.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego nie przysługuje:

1) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

2) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;

3) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby lub pracy na zasadzie innych ustaw, jeżeli świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa (art. 3); postanowienie to nie ma zastosowania do weteranów powstań narodowych, oraz wdów i sierot po nich, o ile otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);

4) w razie wstąpienia do klasztoru;

5) przy zastosowaniu przepisów niniejszej ustawy (art. 42, 55, 56, 57 i 58) na czas umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładach dla umysłowo chorych.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się uposażenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o uposażenie.

Art. 25.

Emeryci, którzy zajmują jakiekolwiek płatne stanowisko w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym, czy też samorządu terytorjalnego lub gospodarczego, tudzież w instytucjach ubezpieczeń społecznych, oraz emeryci, którzy pobierają emeryturę z funduszów takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, otrzymują tylko

taką część, przyznanego na mocy niniejszej ustawy, uposażenia emerytalnego, która wraz z wynagrodzeniem, względnie zaopatrzeniem, pobieranem z danej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu nie przewyższa 150% uposażenia, ostatnio pobieranego w służbie czynnej.

Za uposażenie, ostatnio pobierane w służbie czynnej w rozumieniu poprzedniego ustępu, uważać należy uposażenie służbowe obliczone według stopnia i grupy, do której emeryt był zaliczony ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, z uwzględnieniem dodatków, przywiązanych do pełnienia służby w miejscowości, będącej siedzibą instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, w których emeryt jest zatrudniony oraz z uwzględnieniem innych dodatków, do których mają prawo wszyscy funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi.

Postanowienie ust. 1 nie dotyczy tych emerytów, których wysokość uposażenia emerytalnego nie przekracza rocznie 3.600 złotych.

Czasowe powierzenie emerytowi ściśle określonych, specjalnych czynności nie uważa się za objęcie stanowiska w rozumieniu ust. 1.

R o z d z i a ł II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonariuszów państwowych.

Art. 26.

Przeniesienie w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych (art. 2), nie wyłączając sędziów i prokuratorów, zarządza właściwa władza naczelna.

Sędziów i prezesów Najwyższego Trybunału Administracyjnego przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów.

Członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli i prezesów izb okręgowych przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów, natomiast innych urzędników — Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Władza naczelna może upoważnić podległe sobie bezpośrednio władze do przenoszenia w stan spoczynku pewnych kategorii funkcjonariuszów, których mianowanie jest zastrzeżone kompetencji jej lub podległej jej władzy.

Art. 27.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensja wdowia i sieroca) przyznaje i wymierza właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu, lub upoważniona przez władzę naczelną właściwa władza II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensja wdowia i sieroca) winno być przyznane i wymierzone w ciągu 30 dni od daty przeniesienia w stan spoczynku, względnie śmierci funkcjonariusza państwowego.

W razie niemożności wymierzenia zaopatrzenia emerytalnego w przewidzianym terminie właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu winna przyznać danemu emerytowi (wdowie, sierocie) zaliczkę do czasu wymierzenia za-

patrzenia emerytalnego. Zaliczka ta podlega potrąceniu w całości z pierwszych przyznanых rat zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emeryta, pensji wdowiej lub sieroczej).

Art. 28.

Przeniesienie w stan spoczynku następuje na prośbę funkcjonariusza państwowego:

- a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonariusz państwowy z powodu ułomności cielesnej, albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;
- b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył sześćdziesiąt lat życia;
- c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 55 lat życia.

Art. 29.

Władza powinna funkcjonariusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby:

- a) gdy funkcjonariusz państwowy z powodu choroby nie pełnił służby dłużej niż na to zezwalają ustawy o państwowej służbie cywilnej; za przerwy w tych czasokresach uważane będą tylko te czasokresy czynnej służby, które wynoszą co najmniej połowę czasu, spędzonego poprzednio poza służbą wskutek choroby lub na urlopie dla poratowania zdrowia;
- b) gdy z powodów, podanych w punkcie a) art. 28, jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby;
- c) jeżeli funkcjonariusz państwowy w ciągu pół roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej.

Władza może przenieść funkcjonariusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby, gdy przekroczył 60 lat życia i uzyskał prawo do zaopatrzenia emerytalnego. Przepis ten nie stosuje się do sędziów, prokuratorów, profesorów szkół akademickich, jako też do członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli, kolegiów departamentów Najwyższej Izby Kontroli, prezesów i wiceprezesów izb okręgowych i członków kolegiów tychże izb, do których stosuje się odrębne przepisy.

Art. 30.

Władza musi funkcjonariusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby na podstawie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o przeniesieniu w stan spoczynku przy zachowaniu postanowień tego orzeczenia.

Ponadto Prezes Najwyższej Izby Kontroli i członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli muszą być przeniesieni w stan spoczynku na skutek uchwały Sejmu, powziętej w myśl art. 9 Konstytucji, lub wskutek utraty praw stanu na zasadzie wyroku sądowego, podanych do wiadomości Prezesa Rady Ministrów.

Przeniesienie w stan spoczynku w powyższych przypadkach następuje wyłącznie przy zachowaniu postanowień ustępu 1 art. 9 niniejszej ustawy.

Art. 31.

Funkcjonariusz państwowy, ubiegający się o przeniesienie w stan spoczynku z powodów, wymienionych w lit. a) art. 28, będzie poddany badaniu komisji lekarskiej I instancji w celu stwierdzenia, czy zachodzi trwała niezdolność do służby oraz z jakich przyczyn, a nadto, czy i w jakiej wysokości zachodzi utrata zdolności do zarobkowania (art. 11 i 12). Komisja lekarska I instancji przesyła swe orzeczenie bezpośrednio tej władzy, która zarządziła badanie, odpis zaś orzeczenia przesyła badanej osobie.

Właściwa władza ma prawo poddać funkcjonariusza państwowego badaniu komisji lekarskiej II instancji. Również funkcjonariusz państwowy ma prawo domagać się z uzasadnionych powodów badania przez komisję lekarską II instancji, jeżeli wynik badania przez komisję lekarską I instancji wypadł dla niego niekorzystnie. Odnośne odwołanie wraz z wnioskiem o przedstawienie do zbadania komisji lekarskiej II instancji winien funkcjonariusz państwowy wnieść w ciągu dni 14-tu od daty doręczenia mu orzeczenia komisji lekarskiej I instancji do tej władzy, która zarządziła badanie.

Art. 32.

O zamierzonym przeniesieniu funkcjonariusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby w przypadkach, przewidzianych w punktach a) i b) art. 29, władza zawiadamia pisemnie funkcjonariusza państwowego z równoczesnym pouczeniem, że w ciągu dni 14 ma on prawo wnieść odwołanie. Jeżeli przeniesienie w stan spoczynku następuje z mocy lit. b) art. 29 ma nadto analogiczne zastosowanie postępowanie przewidziane w art. 31 ustawy, przy czym władza w zawiadomieniu o zamierzonym przeniesieniu w stan spoczynku winna powołać się na orzeczenie komisji lekarskiej.

Art. 33.

Przeciw orzeczeniu władzy bezpośrednio podległej władzy naczelnej, wydanemu na zasadzie art. 26 ustęp 4 ustawy, funkcjonariuszowi państwowemu służy w ciągu 30-tu dni prawo wniesienia zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

Przeciw orzeczeniu, opartemu na powtórnym, na własną prośbę funkcjonariusza państwowego zarządzonym, badaniu komisji lekarskiej nie przysługuje żaden środek prawny.

Art. 34.

Bieg terminów, przewidzianych w art. 31, 32 i 33, rozpoczyna się z dniem, następującym po dniu doręczenia zawiadomienia lub orzeczenia.

Jeżeli koniec terminu przypadnie na niedzielę lub święto uroczyste, kończy się termin następnego dnia powszedniego. Terminu nie uważa się za zaniedbany, jeżeli przed jego upływem zażalenie wysłano pocztą listem poleconym, nadanym w dniu ostatnim terminu.

Art. 35.

Art. 32 nie stosuje się do sędziów i prokuratorów, asesorów sądowych i aplikantów sądowych. Zasady postępowania celem przeniesienia tych funk-

cjonariuszów w stan spoczynku z urzędu określi ustawa o służbie sędziowskiej i prokuratorskiej.

Art. 36.

Uposażenie emerytalne przyznaje się i oblicza na podstawie danych, zawartych w osobowych aktach funkcjonariusza państwowego i opartych bądź oryginalnymi dokumentami, bądź też uwierzytelnionymi odpisami takich dokumentów.

Jeżeli funkcjonariusz państwowy rości sobie prawo do uposażenia emerytalnego w wyższym wymiarze, aniżeli wynika to z danych zawartych w jego osobowych aktach, winien udowodnić swe żądanie dokumentami.

Wyższe uposażenie emerytalne otrzymuje funkcjonariusz państwowy od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu i wykazaniu prawa do takiego uposażenia.

Za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu późniejszego przedstawienia dokumentów, funkcjonariusz państwowy otrzymuje różnicę jedynie w tym wypadku, gdy nie ponosi winy opóźnionego przedstawienia dokumentów.

Art. 37.

1. Czas służby liczy się do wysługi emerytalnej od dnia rzeczywistego objęcia służby.

Do wysługi emerytalnej dolicza się również państwową służbę prowizoryczną i przygotowawczą, w myśl zasad obowiązujących przepisów o państwowej służbie cywilnej, o ile nominacja na służbę stałą nastąpiła w czasie służby prowizorycznej lub bezpośrednio po odbyciu służby przygotowawczej.

2. Ponadto właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może danemu funkcjonariuszowi zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej w charakterze funkcjonariusza prowizorycznego lub praktykanta, a niepoliczalnej do wysługi emerytalnej na zasadzie punktu 1 niniejszego artykułu, oraz czas pracy kontraktowej w służbie państwowej, przy czym jeżeli funkcjonariusz za okres podlegający zaliczeniu nie opłacał żadnych składek ubezpieczeniowych, podlegających przekazaniu na rzecz Skarbu Państwa, doliczenie może nastąpić jedynie po uprzednim uiszczeniu opłaty emerytalnej, przewidzianej w art. 7 niniejszej ustawy od uposażenia tego stopnia służbowego, który funkcjonariusz uzyskał przy pierwszym mianowaniu na stałe.

Jeżeli nominacja na służbę stałą lub prowizoryczną, podlegającą zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl p. 1 niniejszego artykułu, nastąpiła w czasie trwania pracy kontraktowej w służbie państwowej, lub bezpośrednio po ukończeniu tej pracy, praca kontraktowa podlega zaliczeniu w całości do wysługi emerytalnej pod warunkiem uiszczenia opłaty emerytalnej zgodnie z ustępem poprzednim.

3. Do czasu służby, podlegającej normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, dolicza się:

a) czas, przebyty w stanie nieczynnym, określony w obowiązujących przepisach o państwowej służbie cywilnej;

b) czas czynnej, również obowiązkowej, służby w wojsku polskim, gdy funkcjonariusz nie pełnił jej równoległe z państwową służbą cywilną, zaliczalną do wysługi emerytalnej;

c) czasu przebyty w niewoli, jeżeli dostanie się do niej nastąpiło bez winy funkcjonariusza.

Nadto przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się minimalny, odnośnemi ustawami przepisany, nie przekraczający jednak 4 lat, czas rzeczywistych studjów w wyższych zakładach naukowych państwowych i uznanych za równorzędne z państwowymi, jeżeli czas tych studjów nie biegnie równoległe z czasem służby, zaliczalnej do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisane egzaminami.

Czas obowiązkowej służby wojskowej oraz studjów wyższych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

W razie reaktywowania emeryta, który przeszedł w stan spoczynku przed dniem 1 października 1923 r. czas studjów wyższych może być zaliczony do wysługi emerytalnej dopiero po przesłużeniu co najmniej 5 lat w państwowej służbie polskiej.

Do zaliczenia czasu czynnej służby w wojsku polskim i czasu, przebytego w niewoli, nie ma zastosowania warunek ciągłości służby (art. 10 ust. 1 ustawy).

4. Funkcjonariuszom, którzy wstąpili ponownie do służby państwowej zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy pełny kalendarzowy rok służby państwowej, pełnionej po przerwie (art. 10 ust. 1) jeden rok pełnionej przed przerwą służby państwowej, określonej w pkt. 1 oraz w ustępie ostatnim pkt. 2 niniejszego artykułu.

W wyjątkowych przypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej przed przerwą (art. 10 ust. 1 ustawy) w większym wymiarze, aniżeli ustalono w ustępie poprzednim.

Przy przechodzeniu funkcjonariuszów państwowych z jednego działu służby do drugiego za przerwy w rozumieniu ustępów poprzednich i art. 10 ust. 1 ustawy uważa się jedynie przerwy, przekraczające dni 30.

5. Funkcjonariuszom poczt ruchomych (urzędnikom ambulansowym i niższym funkcjonariuszom pocztowym jeżdżącym w ambulansach) po upływie 10 lat służby w tym charakterze zalicza się do wysługi emerytalnej każdy dalszy rok takiej służby za 14 miesięcy.

6. Wojskowym zawodowym czas, przebyty w służbie Korpusu Ochrony Pogranicza, zalicza się do wysługi emerytalnej w stosunku 16 miesięcy za 12 miesięcy.

Wojskowi zawodowi w czasie służby w Korpusie Ochrony Pogranicza oprócz uprawnień emerytalnych z tytułu niniejszej ustawy korzystają z uprawnień, przysługujących oficerom i szeregowym Straży Granicznej w myśl art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej.

Art. 38.

Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

- a) czasu służby, spędzonego przed ukończeniem 18 lat życia, wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;

- b) czasu urlopu bez uposażenia, z wyjątkiem urlopu, otrzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego, oraz czasu urlopu bez uposażenia, udzielonego nauczycielowi dla pracy w szkolnictwie prywatnym lub w instytucji społecznej, zajmującej się szerzeniem oświaty pozaszkolnej; nauczyciel ten winien za czas tego urlopu opłacić wkładki emerytalne, przewidziane w art. 7 niniejszej ustawy;
- c) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej, w myśl odnośnych przepisów;
- d) czasu służby, odliczonego orzeczeniem dyscyplinarnym w myśl odnośnych przepisów.

Art. 39.

W razie przyznania emerytury z doliczeniem lat wskutek nieszczęśliwego wypadku (art. 9 punkt 2) przysługuje izbie skarbowej, w której okręgu emeryt otrzymuje swe zaopatrzenie, względnie która to zaopatrzenie wypłaca, lub też innej władzy wypłacającej zaopatrzenie emerytalne — prawo zarządzenia przy analogicznym zastosowaniu postępowania przewidzianego w art. 31 ustawy trzykrotnego badania emeryta w ciągu lat dziewięciu, w okresach trzechletnich od dnia przeniesienia w stan spoczynku, przez komisję lekarską w celu stwierdzenia, czy trwała niezdolność do pracy zarobkowej nadal istnieje. W przypadku stwierdzenia odzyskania w części zdolności do pracy zarobkowej, ma dać izba skarbową względnie władza wypłacająca, postawić władzy, uprawnionej do przenoszenia w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych, wniosek o odliczenie częściowe lub całkowite przyznanych dodatkowo lat do wysługi emerytalnej z art. 12 niniejszej ustawy.

W razie stwierdzenia przez komisję lekarską zupełnej zdolności do służby, należy emeryta powołać do służby czynnej w tym samym lub innym dziale zarządu państwowego na stanowisko nie niższe od poprzednio zajmowanego. W przypadku odmowy ze strony emeryta, należy cofnąć przyznane mu zaopatrzenie emerytalne.

Art. 40.

Oprócz przypadków, wymienionych w art. 23 niniejszej ustawy, prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie, gdy emeryt, który nie ukończył 50 lat życia, powołany w ciągu 6 lat po przeniesieniu w stan spoczynku w myśl punktu a) art. 28 i punktów a), b) i c) art. 29, odmówi przyjęcia ofiarowanej mu ponownie posady państwowej równej lub wyższej grupy uposażenia, przyczem mają zastosowanie odnośne postanowienia ustaw o państwowej służbie cywilnej.

Art. 41.

Do emerytowanych funkcjonariuszów państwowych, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, mają analogiczne zastosowania postanowienia ust. 3 art. 13 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

Postanowienie powyższe nie dotyczy emerytowanych pracowników kolejowych, względnie pracowników poczt, radiotelegrafów, telegrafów i telefonów, powołanych do służby wojskowej kolejowej, względnie w pocztach, radiotelegrafach i telefonach, na podstawie ustaw z dnia 27 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160) i 18 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 7, poz. 36).

Art. 42.

Emerytowany funkcjonariusz państwowy psychicznie chory, nie mający prócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być na wniosek odnośnego opiekuna, za zgodą Ministra Skarbu, umieszczony i leczony na koszt Skarbu Państwa w zakładzie dla umysłowo chorych, przyczem przez cały czas przebywania w takim zakładzie wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego.

Zonie i dzieciom takiego emeryta przysługuje za czas jego pobytu w takim zakładzie prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego, obliczonego według ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Art. 43.

Emerytowani funkcjonariusze państwowi mają prawo do korzystania z ulg w razie kuracji w państwowych zakładach leczniczych i uzdrowiskach na równi z funkcjonariuszami w służbie czynnej.

Ponadto władna będzie Rada Ministrów przyznać emerytowanym funkcjonariuszom państwowym prawo do korzystania z ulg, przyznawanych funkcjonariuszom państwowym w zakresie pomocy lekarskiej, przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi i t. p.

Art. 44.

Funkcjonariusz państwowy, który nie nabył prawa do emerytury, a opuszcza służbę z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, nabytej wskutek choroby lub kalectwa bez własnej winy, względnie zostanie zwolniony ze służby z powodu zmian organizacji władz i urzędów, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia w służbie czynnej.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. 45.

Zawodowych oficerów przenosi w stan spoczynku Minister Spraw Wojskowych, zaś zawodowych szeregowych — dowódca okręgu korpusu na wniosek przełożonego, posiadającego uprawnienie co najmniej dowódcy pułku.

Art. 46.

Uposażenie emerytalne zawodowych oficerów wymierza Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a zawodowych szeregowych — dowódca okręgu korpusu w porozumieniu z właściwą izbą skarbową.

Wypłatę uposażenia emerytalnego zarządza właściwa władza skarbowa.

Przeciw orzeczeniu dowódcy okręgu korpusu służy zawodowemu szeregowemu prawo zażalenia do Ministra Spraw Wojskowych w ciągu 30 dni, licząc od dnia, następującego po dniu doręczenia orzeczenia, przyczem postanowienie ust. 2 art. 34 niniejszej ustawy ma zastosowanie.

Przy przyznawaniu i wymierzaniu zaopatrzenia emerytalnego zawodowym wojskowym mają analogiczne zastosowanie przepisy ust. 2 i 3 art. 27 ustawy.

Art. 47.

I. Przeniesienie w stan spoczynku zawodowego wojskowego następuje w jednym z poniżej wyszczególnionych przypadków:

A. na własną prośbę:

- a) gdy przekroczył 55 lat życia;
- b) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 53 lat życia;

B. na własną prośbę lub z urzędu:

- c) jeżeli z powodu ułomności cielesnej lub z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych, stał się trwale niezdolnym do pełnienia zawodowej służby wojskowej;

C. z urzędu:

- d) gdy przekroczył wiek, przewidziany dla zawodowych wojskowych ustawami o obowiązkach i prawach oficerów oraz szeregowych;
- e) gdy pozostając w stanie nieczynnym z powodu niezdolności do służby, albo z powodu zredukowania etatów, przekroczył termin pozostawania w stanie nieczynnym ustalonym ustawami, wskazanymi w punkcie d) niniejszego artykułu;
- f) gdy otrzymał ostateczną opinię ujemną, określoną ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów;
- g) gdy szeregowy zawodowy został zwolniony z czynnej służby na skutek nieodnowienia z nim przez władzę uprawnioną zobowiązania do dalszej zawodowej służby wojskowej pomimo jego prośby, ani też nie otrzyma stanowiska należnego mu w myśl art. 99 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 698) o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego.

II. Przeniesienie w stan spoczynku zawodowego wojskowego może być nadto zarządzane na własną prośbę, po ukończeniu przez oficerów — 30 lat, przez podoficerów — 20 lat, zaliczalnych do wysługi emerytalnej, w tem co do oficerów — najmniej 20 lat, co do podoficerów — najmniej 17 lat faktycznie spędzonych w służbie wojskowej. Uwzględnienie prośby o przeniesienie w stan spoczynku zależy od decyzji Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 48.

Zawodowemu wojskowemu po nieprzerwanej, co najmniej 10-cio letniej służbie wojskowej, w przypadku:

- a) gdy orzeczeniem oficerskiego sądu honorowego został prawomocnie skazany na karę wykluczenia z korpusu oficerskiego,
- b) gdy wyrokiem sądu wojskowego została prawomocnie orzeczona kara zwolnienia ze służby oficera, albo też kara degradacji podoficera,
- c) gdy wyrokiem sądu wojskowego została prawomocnie orzeczona kara wydalenia z wojska —

może Minister Spraw Wojskowych przyznać zaopatrzenie w wysokości, odpowiadającej temu wyposażeniu emerytalnemu, jakiego skazany pobierał, w razie przeniesienia go w stan spoczynku.

Art. 49.

Przez okresy służby, wymagane w art. 11, 47 i 48 ustawy, należy rozumieć obliczane w sposób kalendarzowy, nieprzerwane okresy służby wojskowej, oraz nieprzerwane, łączne okresy państwowej służby cywilnej i wojskowej.

Do czasokresów, wymienionych w ust. 1, wlicza się czas służby, przewidzianej w punktach b), c) i d) art. 50 niniejszej ustawy.

Art. 50.

Czas służby, podlegający normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia czynnej służby wojskowej.

Do tego czasu służby wlicza się:

- a) czas czynnej służby cywilno-państwowej, niespełnianej równocześnie ze służbą wojskową, obliczony według odnośnych ustaw o służbie cywilnej, gdy zajmowana posada w służbie cywilno-państwowej uprawniała do emerytury;
- b) czas, przebyty w stanie nieczynnym z uposażeniem;
- c) czas, spędzony w stanie nieczynnym bez uposażenia czynnego, skoro przeniesienie w stan nieczynny nastąpiło z powodu piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego;
- d) czas, przebyty w niewoli.

Przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się minimalny, odnośnymi ustawami przepisany, czas studjów wyższych na jednym z wydziałów uniwersytetu lub w równorzędnym zakładzie naukowym, jeżeli czas studjów nie biegnie równoległe z czasem służby, zaliczalnej do emerytury, i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisanimi egzaminami, jednakowoż w ilości nie wyżej niż 4 lata.

Czas studjów wyższych, jako też czas odkomenderowania na studia niewojskowe ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

Czas obowiązkowej służby wojskowej dla podoficerów zawodowych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie tego roszczenia.

Wyjątkowo może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi

emerytalnej także czas, spędzony w charakterze państwowego pracownika kontraktowego, przyczem mają postanowienia punktu 2 art. 37 niniejszej ustawy analogiczne zastosowanie.

Postanowienia art. 36 oraz art. 37 punkt 4 ustawy mają analogiczne zastosowanie do zawodowych wojskowych.

Art. 51.

Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

- a) czasu trwania dezercji lub samowolnego opuszczenia służby;
- b) czasu odbywania kary pozbawienia wolności, wymierzonej na podstawie prawomocnego wyroku sądowego;
- c) czasu, spędzonego w stanie nieczynnym bez uposażenia czynnego, z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w punkcie c) art. 50 niniejszej ustawy;
- d) czasu służby, za który przy zwolnieniu wyplacono odprawę, jeżeli odprawa ta nie zostanie zwrócona;
- e) czasu czynnej służby, spędzonej przed ukończeniem 18 lat życia; wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;
- f) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej w myśl odnośnych przepisów.

Art. 52.

Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym, zatrudnionym w aeronautyce, czas przydziału do personelu latającego, przebyty podczas pokoju, zalicza się do wysługi emerytalnej podwójnie.

Przy wymierzaniu uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym, marynarzom zaokrętowanym oraz zawodowym wojskowym armii lądowej, pełniącym służbę na statkach, znajdujących się w kampanji, liczy się do wysługi emerytalnej podczas pokoju 1 miesiąc za 40 dni.

Zawodowemu wojskowemu, przeniesionemu w stan spoczynku i powołanemu w czasie wojny do czynnej służby wojskowej, wymierza się przy demobilizowaniu uposażenie emerytalne, obliczone z uwzględnieniem czasu, spędzonego ponownie w czynnej służbie, w granicach art. 19 niniejszej ustawy, uwzględniając jednak ewentualne nominacje (awanse).

Art. 53.

Aeronautom, którzy z powodu nieszczęśliwego wypadku podczas wlotów służbowych stali się niezdolnymi do służby wojskowej, uwzględnia się przy wymiarze uposażenia emerytalnego również dodatek aeronautyczny.

Art. 54.

W razie przyznania uposażenia emerytalnego z doliczeniem do wysługi emerytalnej lat w myśl art. 12 niniejszej ustawy ma Minister Spraw Wojskowych odnośnie do zawodowych oficerów, zaś dowódca okręgu korpusu odnośnie do zawodowych szeregowych, zarządzać co najmniej 2 razy w okresach trzechletnich w przeciągu sześciu lat od dnia prze-

niesienia w stan spoczynku ponowne zbadanie emeryta przez komisję wojskowo-lekarską w celu stwierdzenia stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej i ewentualnego odliczenia przyznanych dodatkowo lat do emerytury z art. 12 niniejszej ustawy.

Emeryt, któremu odliczono w myśl powyższego ustępu przyznane dodatkowo lata, a który nie może być przyjęty zpowrotem do służby wojskowej — otrzymuje uposażenie emerytalne w wymiarze nie niższym jednak od 40% (art. 19).

Art. 55.

Emerytowany zawodowy wojskowy, który wskutek podeszłego wieku lub wskutek złego stanu zdrowia potrzebuje szczególnej opieki, jakiej nie znajduje w rodzinie, a przytem nie ma oprócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w domu inwalidów.

Art. 56.

Emerytowany zawodowy wojskowy umysłowo chory, nie mający oprócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w państwowych zakładach leczniczych cywilnych, względnie wojskowych, jeżeli władze, określone w rozporządzeniu Rady Ministrów, wydanem na mocy art. 14 niniejszej ustawy, stwierdzą potrzebę tego, jako też okoliczność, że jest pozbawiony szczególnej opieki.

Emerytowani zawodowi wojskowi, którzy wskutek działań wojennych lub nieszczęśliwego wypadku, pozostającego w ścisłym związku ze służbą wojskową, bez własnej winy doznali uszkodzeń cielesnych lub stali się chorymi, posiadają prawo do leczenia, protezowania i wszelkich świadczeń w zakresie opieki społecznej, przewidzianych w obowiązującym ustawodawstwie względem inwalidów wojennych.

Emerytowani zawodowi wojskowi, którzy z przyczyn, wymienionych w ustępie poprzednim, utracili bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania i wskutek kalectwa lub choroby potrzebują nieodzownie stałej opieki innych osób, otrzymują w granicach art. 19 ustawy dodatek w wysokości 25% uposażenia w służbie czynnej, stanowiącego podstawę wymiaru emerytury (art. 17 i 18 ustawy).

Art. 57.

Emerytowany zawodowy wojskowy, umieszczony w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo chorych, otrzymuje na koszt Państwa mieszkanie, utrzymanie, odzienie, opiekę lekarską i usługę.

Przez czas przebywania emeryta w domu dla umysłowo chorych wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego, a przez czas przebywania w domu inwalidów wypłaca się emerytowi 5% uposażenia emerytalnego bez dodatków, przewidzianych w art. 20.

Art. 58.

Zonie i dzieciom takiego emeryta (art. 57) przysługuje za czas jego pobytu w domu inwalidów,

względnie w zakładzie dla umysłowo chorych, prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego, obliczonego według ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy przy zachowaniu zasad art. 60.

Art. 59.

Emerytowany zawodowy wojskowy ma prawo korzystania z ulg leczniczych, jako to z bezpłatnej porady w ambulatoriach wojskowych lekarskich, bezpłatnego pobierania lekarstw, z leczenia szpitalnego w szpitalach wojskowych na warunkach, przysługujących wojskowemu zawodowemu w stanie czynnym, jako też prawo korzystania z ulg w sezonowych opłatach w razie kuracji w państwowych zakładach kąpielowych i uzdrowiskach, przy zachowaniu warunków, dotyczących zawodowych wojskowych w stanie czynnym.

Ponadto władna będzie Rada Ministrów przyznawać emerytowanym wojskowym ulgi w przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi i inne ulgi, przyznawane wojskowemu zawodowemu w stanie czynnym.

TYTUŁ III.

Zaopatrzenie rodzin, pozostałych po funkcjonariuszach państwowych i po zawodowych wojskowych.

Art. 60.

Prawo do pensji wdowiej, tudzież do pensji sieroczej, jest prawem pochodnym, zależnym od nabycia praw emerytalnych przez męża, względnie ojca.

Pensję wdowią oblicza się według wymiaru dla samotnych.

W razie śmierci funkcjonariusza państwowego lub zawodowego wojskowego w warunkach, określonych w punktach 1 i 2 art. 9 pozostałe po nich wdowy i sieroty nabywają również prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej.

Art. 61.

Pensja wdowia wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) kwoty uposażenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo.

Pensja wdowia po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) pełnego uposażenia w stanie czynnym zmarłego męża, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego w myśl art. 17 i 18 niniejszej ustawy.

Wdowie i sierotom po funkcjonariuszu państwowym lub zawodowym wojskowym, zmarłym z przyczyn, wymienionych w art. 9 punkt 2 lit. a) do c) niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze pensji wdowiej i sieroczej 10 lat do wysługi emerytalnej zmarłego męża względnie ojca w granicach art. 19 ustawy.

Postanowienie ustępu drugiego art. 12 niniejszej ustawy ma analogiczne zastosowanie do pensji wdowiej i sieroczej.

Art. 62.

Prawo do pensji sieroczej nabywa się po ojcu. Pensja ta wynosi:

- a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci funkcjonariusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego, miała prawo do pensji wdowiej — jedną czwartą część pensji wdowiej;
- b) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje, lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też później to prawo utraciła — połowę pensji wdowiej;
- c) dla jedynej sieroty bez ojca i matki lub dla jedynej sieroty bez ojca, w razie niepobierania przez matkę pensji wdowiej — 2/3 pensji wdowiej.

Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowiej z powodu pobierania emerytury za własną służbę państwową, sierotom służy prawo do pensji według postanowień punktu a) artykułu niniejszego.

Art. 63.

Prawo do pensji sieroczej może być również nabyte po matce.

Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota nabywa prawo do pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia jej utrzymania.

Pensja sieroca po matce wynosi 1/4 uposażenia emerytalnego matki.

Art. 64.

Łączna kwota pensyj sierocych bez względu na ilość dzieci nie może sama, ani łącznie z pensją wdowią przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, faktycznie pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

W razie jeżeli suma pensyj sierocych sierot, których matka żyje, i sierot bez matki łącznie z pensją wdowią przekracza wysokość uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, pobierał, lub do którego miał prawo w chwili śmierci — należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

Art. 65.

Gdy mianowanie lub awans zmarłego zawodowego wojskowego na wyższy stopień nastąpiło po jego śmierci, pozostałe po nim osoby, uprawnione do zaopatrzenia, otrzymują pensję, odpowiadającą nadanemu wyższemu stopniowi zmarłego.

Art. 66.

Postanowienia art. 27, 33 i 34 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po funkcjonariuszach państwowych, a postanowienia art. 46 do wdów i sierot po zawodowych wojskowych.

Art. 67.

Zony i dzieci funkcjonariuszów państwowych, powołanych do służby wojskowej na skutek mobili-

zacji, jako też zawodowych wojskowych, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia 1 miesiąca, następującego po wstrzymaniu uposażenia w myśl art. 14 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), tymczasowe zaopatrzenie emerytalne w wysokości należnego im ewentualnie stałego zaopatrzenia według zasad ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Gdy na podstawie towarzyszących zaginieniu okoliczności istnieje uzasadnione podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, że wypadek dezercji nie zachodzi.

Art. 68.

W razie odnalezienia się zaginionego potraça się przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą jego żonie i dzieciom tytułem tymczasowego zaopatrzenia.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu dwóch i pół lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona, względnie dzieci, powinny przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznające zaginionego za zmarłego, względnie orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony, w przeciwnym bowiem wypadku tymczasowe zaopatrzenia zostają wstrzymane. Orzeczenie to służy za podstawę przy rozpatrywaniu przyznania stałego zaopatrzenia.

Art. 69.

Wdowa nie ma prawa do pensji:

- a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;
- b) jeżeli wspólność małżeńska została sądowo rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sieroczej.

Art. 70.

Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sieroczej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy (emeryt), pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne). Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sieroczej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowią lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać pensję wdowią i sierocą od terminu, ustalonego w ustępie 1 niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

Pensje wdowie i sieroce wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od

chwili płatności danego zaopatrzenia, przepadają na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu, w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 71.

Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie zgóry.

Art. 72.

Prawo do pensji wdowiej, względnie sierociej, gaśnie:

- a) w razie śmierci wdowy lub sieroty — z końcem tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;
- b) w razie ukończenia przez sierotę 18 roku życia, lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego;
- c) gdy wdowa, względnie sierota, została prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego.

Sierotom, odbywającym studia w zakładach naukowych, przyznaje się pensję sierocą z powyższymi zastrzeżeniami na każdy rok szkolny aż do ukończenia studiów, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 24 roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, wypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie, względnie przy niezdolności do pracy na przyznanie pensji sierociej także po ukończeniu 18, względnie 24 roku życia.

Art. 73.

Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sierociej nie przysługuje:

- a) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;
- c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa; postanowienie to nie ma zastosowania do wdów po weteranach powstań narodowych, które otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);
- d) na czas zajmowania przez sierotę jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe uposażenie;
- e) na czas uwzględnienia sieroty przy wymiarze uposażenia funkcjonariusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego (ojczyzna, matka, macochy);
- f) w razie wstąpienia do klasztoru.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

Art. 74.

Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na prośbę albo jednorazową odprawę wzamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu trzech miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa wynosi dla wdów w wieku do 45 lat życia dwuletnią, powyżej zaś tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Wdowa, która wyszła za mąż za obywatela państwa obcego, otrzymuje odprawę tylko wtenczas, jeżeli ustawodawstwo państwa, którego jej mąż jest obywatelem, udziela wdowom odprawy, jeżeli wychodzą za mąż za obywatela Państwa Polskiego.

Art. 75.

Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła własne prawa emerytalne, może otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

Art. 76.

Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego zmarłego.

W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 roku życia po ojcu, względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury, z tem ograniczeniem, że równocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę.

Taką samą odprawę należy przyznać sierotom bez ojca i matki w przypadku, określonym w ustępie przedostatnim art. 72, przyzem postanowienie ostatniego ustępu art. 72 niniejszej ustawy ma również zastosowanie.

Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

Sierotom, pochodzącym z różnych małżeństw tego samego funkcjonariusza, względnie zawodowego wojskowego, wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli pozostała po nim wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierot.

Art. 77.

Wdowy lub sieroty po funkcjonariuszach państwowych lub zawodowych wojskowych zmarłych w służbie czynnej, mają prawo do zwrotu kosztów

jednorazowego przesiedlenia się z miejsca dotychczasowego zamieszkania, do przyszłego miejsca zamieszkania, które obiorą sobie w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienia z urzędu w służbie czynnej. Natomiast do wdów, sierot po funkcjonariuszach państwowych lub zawodowych wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, przewidzianego w art. 21 ustawy, znajduje zastosowanie ustęp 1 tegoż art. 21 ustawy. Pozatem do wdów i sierot mają analogiczne zastosowanie ust. 2 i 3 art. 21.

Art. 78.

W razie śmierci funkcjonariusza lub wojskowego zawodowego w stanie spoczynku, należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, niezależnie od zaopatrzenia, względnie odprawy (art. 60, względnie 76), pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pod temi samemi warunkami w tej samej wysokości należy się pośmiertne w razie śmierci funkcjonariuszki w stanie spoczynku wdowcowi.

W braku wdowy (wdowca), uprawnionej (ego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny można zwrócić udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

Art. 79.

Postanowienia art. 36 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych z tą różnicą, że wdowa i sieroty otrzymują w każdym razie powstałą różnicę za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu wadliwego lub nieprawdziwego wpisu do wykazu stanu służby zmarłego męża, względnie ojca.

Art. 80.

Wdowom po funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych wyznania mahometańskiego, jeżeli pozostało ich dwie lub więcej po jednej i tej samej osobie, przyznaje się do równego podziału pensję wdowią według norm, przypadających na jedną wdowę.

Sieroty po takich funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych, zrodzone z prawnych żon, uważa się za równouprawnione pod względem zaopatrzenia emerytalnego i wyznacza się im pensje sieroce według norm niniejszej ustawy do równego podziału.

Postanowienia art. 64 mają analogiczne zastosowanie do przypadków, o których mowa w niniejszym artykule.

TYTUŁ IV.

Przepisy przejściowe.

Rozdział I.

Postanowienia wspólne.

Art. 81.

Funkcjonariuszom, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej, oraz zawodowym wojskowym, którzy przed wstąpieniem do wojska polskiego, pozostawali na służbie jednego z byłych państw zaborczych, jako też w służbie byłego Wydziału Krajowego Galicyjskiego, lub też którzy byli nauczycielami publicznych szkół ludowych lub wydziałowych i przechodzą w stan spoczynku ze służby państwowej polskiej, względnie ze służby w wojsku polskim — wlicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w b. państwie zaborczem, podlegającą zaliczeniu według ustaw emerytalnych odnośnego państwa zaborczego, a względnie według ustaw krajowych galicyjskich, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania czasu tego do wysługi emerytalnej nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskim, na mocy niniejszej ustawy, tudzież lata służby państwowej polskiej. Czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego przed wejściem w życie niniejszej ustawy zalicza się przytem do emerytury.

Funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, którzy służyli czynnie w czasie trwania mocy obowiązującej ustaw z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) i z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), a którzy przed wstąpieniem do służby państwowej, względnie wojskowej, pełnili służbę samorządową w Państwie Polskim, zaliczalną do wysługi emerytalnej w myśl punktu d) art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466), względnie punktu a) art. 12 ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), zalicza się do wysługi emerytalnej czas tej służby samorządowej pod warunkami, określonymi w wymienionych ustawach.

Zawodowi wojskowi, którzy z powodu przekroczonego wieku przechodzą w stan spoczynku, nabywają prawo do zaopatrzenia emerytalnego również i w przypadku, gdy ilość lat służby cywilno-państwowej, oraz wojskowej wynosi co najmniej 10 lat, obliczonych według czasu kalendarzowego.

Do czasokresu, podanego w 3 ustępie, zalicza się tylko taką służbę cywilno-państwową w b. państwach zaborczych, która uprawniała do emerytury i była spełniana nieprzerwanie i bezpośrednio przed przewrotem politycznym w b. państwie zaborczem.

Końcowe daty służby w b. państwach zaborczych ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaliczy do wysługi emerytalnej lata udowodnionej pracy nauczycielskiej tym byłym zawodowym nauczycielom polskich szkół prywatnych w b. zaborze rosyjskim, którzy, posiadając odpowiednie kwalifikacje, wstąpili do służby państwowej polskiej w zawodzie nauczycielskim i pozostają na służbie

w dniu 1 października 1923 r. i ze służby tej przechodzą w stan spoczynku, a to pod warunkiem, iż w ciągu pół roku, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, przedłożą Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wystarczające dowody swej pracy nauczycielskiej w wymiarze co najmniej 14 godzin tygodniowo.

Art. 82.

Emerytowani funkcjonariusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, przeniesieni w stały stan spoczynku, tudzież emerytowani nauczyciele publicznych szkół powszechnych i wydziałowych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejsze ustawy za obywateli Państwa Polskiego — otrzymują uposażenie emerytalne do wysokości 75% tego uposażenia, które należałoby się im według norm art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy według pierwszego szczebla danej grupy, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania do wysługi emerytalnej czasu służby w b. państwach zaborczych nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskim, na mocy niniejszej ustawy.

Rada Ministrów będzie władna na wniosek Ministra Skarbu podwyższyć zaopatrzenie emerytalne do pełnego wymiaru wedle norm art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy, tak pewnym kategorjom emerytów, jako też poszczególnym osobom, które, pełniąc służbę w b. państwach zaborczych, zasłużyły się dla Narodu i Państwa Polskiego. Wysokość jednak zaopatrzenia emerytalnego nie może przekraczać procentowo tych norm uposażenia, do których miały prawo wspomniane osoby wedle odnośnych ustaw b. państw zaborczych.

Sprawę podporządkowania tych emerytów przepisom dyscyplinarnym, obowiązującym funkcjonariuszów państwowych, ureguluje rozporządzenie Rady Ministrów, które ustanowi kary dyscyplinarne i tok postępowania.

Kary te mogą być również stosowane w postępowaniu dyscyplinarnem za czyny, popełnione w czasach rządów zaborczych, a zwrócone przeciw interesom Narodu Polskiego.

Art. 83.

Zaszeregowanie emerytów do poszczególnych grup nastąpi na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów.

Art. 84.

Funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi, jako też pobierający w dniu 1 października 1923 r. zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali składki emerytalne do kas b. państw zaborczych jeśli udowodnią, że praw, z tego tytułu im przysługujących, nie zrealizowali w b. państwach

zaborczych, będą mogli korzystać z uprawnień, wynikających z niniejszej ustawy, jedynie pod warunkiem poprzedniego ustąpienia na rzecz Skarbu Państwa wszelkich praw, przysługujących im z tytułu uczestnictwa w tych kasach, względnie opłacania składek emerytalnych.

Funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym (wdowom i sierotom), którzy w całości lub w części zrealizowali swe prawa do powyższych kas i przeszli do służby państwowej polskiej, dolicza się do wysługi emerytalnej czas służby, za który podjęli składki, pod warunkiem wpłacenia do Skarbu Państwa kwot, pobranych z tych źródeł, wedle kursu, który ustali rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej. W przeciwnym razie lata służby za okres podniesionych składek będą mogły być doliczone do wysługi emerytalnej jedynie jako praca zawodowa (art. 97, względnie 101).

Postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierot po tych funkcjonariuszach i wojskowych zawodowych b. państw zaborczych, którzy podnieśli swoje osobiste składki emerytalne, lecz pozostawili składki na rachunku żon i dzieci.

Art. 85.

Przerwy w służbie (art. 10), zasze przed wejściem w życie niniejszej ustawy — nie stoją na przeszkodzie zaliczeniu poprzedniego czasu służby. Postanowienie to nie narusza jednak przepisów b. państw zaborczych o zaliczalności lat do wysługi emerytalnej z wyjątkiem przypadków, dotyczących zwolnienia ze służby z przyczyny natury politycznej.

Art. 86.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy emerytowanym funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, tudzież pozostałym po nich wdowom i sierotom, którzy przeszli w stan spoczynku w czasie trwania mocy obowiązującej ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) i z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), wymierza się zaopatrzenie emerytalne w myśl art. 17, 18 (w odniesieniu do podpułkownika i komandora-porucznika), 19 i 20 względnie 60, 61 ust. 1 i 62 niniejszej ustawy przy zastosowaniu art. 83 niniejszej ustawy.

Postanowienia artykułów 3, 4, 5, 6, 8, 22 ust. 2 i 3, 23, 24, 25, 27, 33 ust. 1, 34, 41, 43, 46, 60 ust. 1, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80 niniejszej ustawy mają do tych osób analogiczne zastosowanie.

Art. 87.

Wdowy i sieroty po emerytowanych funkcjonariuszach państwowych, względnie po emerytowanych zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, jeżeli posiadają obywatelstwo polskie w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznane zostały w myśl art. 3 tejsze ustawy za obywateli Państwa Polskiego — otrzymują pensję wdowią, względnie sierocą,

w wysokości, określonej w ust. 1 art. 61, względnie 62, od zaopatrzenia emerytalnego, określonego w art. 82, przy zastosowaniu postanowień art. 83 niniejszej ustawy.

Odnośnie przyznania i wymiaru pensyj wdowich i sierocych, jako też prawa wnoszenia zażaleń przeciw przyznaniu i wymiarowi mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 93 niniejszej ustawy.

Art. 88.

Postanowienia art. 5 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do zapowiedzeń i zajęć, powstałych z jakiegokolwiek tytułu przed 1 października 1921 r.

Art. 89.

Postanowienia artykułów 2, 3, 4, 5, 6, 8, 16, 17, art. 19, artykułu 20 i ust. 2 i 3 art. 22, punkt 1 i 2 art. 23, artykułów 24, 25, 27 i ustępu 1 art. 33, tudzież artykułów 34, 41, 46, 84 i 88 mają analogiczne zastosowanie do emerytowanych funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych byłych państw zaborczych. Ust. 1 i 2 art. 60 i ustęp 1 art. 61, artykuły 62, 63, 64, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80, jak również postanowienia artykułów, wymienionych w ust. 1, z wyjątkiem przepisów art. 20 i 25, stosują się analogicznie do wdów i sierot po osobach, wymienionych w 1 ustępie.

Art. 90.

Wszyscy emerytowani funkcjonariusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, jako też wdowy i sieroty po nich, którzy nie zgłosili jeszcze swych praw emerytalnych — powinni w celu uzyskania zaopatrzenia emerytalnego według postanowień niniejszej ustawy wnieść pisemne zgłoszenia do końca kwietnia 1924 r. W tym wypadku wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia 1 miesiąca po zgłoszeniu się; późniejsze zgłoszenia o zaopatrzenie mogą być uwzględniane jedynie na podstawie art. 8 niniejszej ustawy.

Art. 91.

Termin przedłożenia orzeczenia sądowego, ustalony w art. 68 niniejszej ustawy, przedłuża się dla pozostałych po zaginionych w wojnie polsko-bolszewickiej do końca 9 miesiąca, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonariuszów państwowych.

Art. 92.

Postanowienia art. 37 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do funkcjonariuszów państwowych, którzy przeszli w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Postanowienia art. 105 ust. 1, 2 i 5 mają zastosowanie do funkcjonariuszów państwowych.

Art. 93.

B. funkcjonariuszom państwowym, którym nie przyznano dotychczas emerytury, względnie emerytom państw zaborczych, przyznają i wymierzają uposażenie emerytalne w myśl art. 82 niniejszej ustawy właściwe władze II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przyznane już w Państwie Polskiem uposażenia emerytalne przerachują te władze II instancji, które je przyznały, względnie przerachowały w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466).

Dotychczas przez władze naczelne przyznane, względnie przerachowane w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466), uposażenia emerytalne funkcjonariuszów, względnie emerytów b. państw zaborczych, przerachują właściwe władze II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przeciw wymiarowi uposażenia emerytalnego służy emerytowi prawo zażalenia do właściwej władzy naczelnej w ciągu dni 30.

Postanowienia art. 34 mają w tym przypadku analogiczne zastosowanie.

Art. 94.

Funkcjonariuszom państwowym, pozostającym na służbie w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego czas studjów wyższych w myśl art. 37 punktu 3 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 95.

Funkcjonariusze b. państw zaborczych przed dniem 1 października 1923 r., nie przyjęci do służby w Państwie Polskiem dla braku etatu, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, jeżeli dotychczas nie wymierzono im uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa Polskiego, uzyskują prawo do zrealizowania nabytych w b. państwach zaborczych praw emerytalnych dopiero po nastaniu warunków, określonych w art. 28 niniejszej ustawy.

Art. 96.

Emerytowanych funkcjonariuszów b. państw zaborczych, którzy nie wysłużyli pełnych lat służby i nie przekroczyli 50 lat życia, a pobierają emeryturę ze Skarbu Państwa Polskiego, może wezwać Minister Skarbu lub właściwa władza naczelna do poddania się badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia ich zdolności, celem powołania ich do służby w jakimkolwiek resorcie. Jeśli emeryt wezwaniu tak do poddania się badaniu lekarskiemu, jak do objęcia służby zadość nie uczyni — traci prawo do emerytury.

Art. 97.

Funkcjonariuszom państwowym, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pełnili

ustawowo niepoliczalną do wysługi emerytalnej służbę państwową albo samorządową, lub oddawali się pracy zawodowej, a którym na zasadzie ustaw o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 429 do 436), na podstawie ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 224), lub na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 368) zaliczono czas tej służby lub pracy do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia — zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy kalendarzowy rok służby państwowej polskiej, zaliczalnej do emerytury, rok zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej, przytem, o ile okres podlegającej zaliczeniu służby względnie pracy zawodowej jest krótszy, aniżeli okres służby w Państwie Polskiem, zalicza się cały okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ponadto doliczyć do wysługi emerytalnej okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej w stosunku korzystniejszym lub nawet w całości, co najwyżej jednak w ilości 20 lat.

Właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej okresy pracy kontraktowej w służbie państwowej, oraz inne okresy służby lub pracy zawodowej, za które Skarbowi Państwa zostały przekazane rezerwy premjowe na podstawie art. 44 ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370), w razie zaś niezaliczenia tych okresów uzyskana za danego funkcjonariusza rezerwa premjowa winna mu być zwrócona.

Art. 98.

Pod warunkiem uiszczenia opłaty emerytalnej lub otrzymania składek ubezpieczeniowych (art. 7 ustawy) właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej:

a) profesorom wyższych uczelni okres pracy w zagranicznej szkole akademickiej, jeżeli czas tej pracy został zaliczony zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 204);

b) pomocniczym siłom naukowym okres pracy w tymże charakterze w zagranicznej szkole akademickiej;

c) nauczycielom przedmiotów zawodowych okres pracy zaliczony do służby nauczycielskiej w myśl art. 15 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 47, poz. 462);

d) funkcjonariuszom państwowym nie więcej aniżeli 10 lat z czasu zasadniczo niepoliczalnej służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w Państwie Polskiem, względnie z czasu służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w państwie obcym, jeżeli okresy tej służby, czy też pracy nie zostały zaliczone do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia, na podstawie ustaw wymienionych w art. 97 ust. 1.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. 99.

Postanowienia niniejszej ustawy mają również zastosowanie do:

1) oficerów, chorążych i podoficerów, którzy pełniąc służbę w wojsku polskiem lub w polskich formacjach wojskowych, które zostały uznane przez Państwo, stali się przed terminem możliwości uzyskania charakteru i praw zawodowych wojskowych wojska polskiego trwale niezdolni do pracy zarobkowej wskutek przyczyn, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, a zasłużych w czasie tej służby, i którym w myśl art. 9 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), przysługiwałoby prawo do dodatku dla ciężko poszkodowanych; do których osób postanowienie powyższe ma zastosowanie orzeka komisja, utworzona przez Ministra Spraw Wojskowych z udziałem delegata, mianowanego przez Ministra Skarbu; niezdolność do służby musi być stwierdzona przez komisję wojskowo-lekarską (art. 14);

2) wdów i sierot po wyżej wymienionych osobach, które zmarły wskutek przyczyn, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy.

Wyplata zaopatrzenia emerytalnego dla osób, wymienionych w punkcie 1 niniejszego artykułu, następuje od pierwszego dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Wyplata zaopatrzenia emerytalnego dla osób, wymienionych w punkcie 2 niniejszego artykułu, następuje od pierwszego dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak, niż od dnia 1 lipca 1923 r.

Art. 100.

Zawodowych wojskowych może do końca roku 1935 przenieść w stan spoczynku Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Spraw Wojskowych w jednym z następujących przypadków:

a) gdy zawodowy wojskowy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego,

b) gdy oficerowi zawodowemu do granicy wieku, przewidzianej ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów, brakuje nie więcej niż 7 lat.

Oficerowi, przeniesionemu w stan spoczynku w myśl pkt. b) niniejszego artykułu dolicza się do wysługi emerytalnej czas, jaki mu brakuje do granicy wieku, przewidzianej ustawami o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów.

Art. 101.

Zawodowym wojskowym, którzy wstąpili do wojska polskiego najpóźniej do końca roku 1920, przesłużyli w wojsku polskiem co najmniej 5 lat, obli-

czonych według czasu kalendarzowego, a przed wstąpieniem do wojska polskiego:

- a) służyli w polskich formacjach wojskowych, które zostały uznane przez Państwo, zalicza się do czasu służby czynnej ewentualny czas przerwy między służbą w powyższych formacjach, a wstąpieniem do wojska polskiego, o ile jednak przerwa ta nie nastąpiła wcześniej, niż 1-go czerwca 1917 r.;
- b) pełnili ustawowo niepoliczalną do wysługi emerytalnej służbę państwową lub samorządową, lub oddawali się pracy zawodowej, zaliczonej na zasadzie obowiązujących przepisów do wysługi lat, dolicza się do wysługi emerytalnej za każdy kalendarzowy rok służby w wojsku polskim, zaliczalny do emerytury, rok służby względnie pracy zawodowej zaliczonej do wysługi lat, przyczem, o ile okres służby względnie pracy zawodowej jest krótszy, aniżeli okres służby w wojsku polskim, zalicza się cały okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej.

Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ponadto doliczyć do wysługi emerytalnej okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej w stosunku korzystniejszym, lub nawet w całości, co najwyżej jednak w ilości 20 lat.

Do zawodowych wojskowych ma również analogiczne zastosowanie art. 98 niniejszej ustawy.

Art. 102.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którzy wstąpili do służby w wojsku polskim i zostali z urzędu zwolnieni bez ich winy, a nie uzyskali charakteru zawodowego wojskowego wojska polskiego, przyznaje się prawo do zaopatrzenia emerytalnego w wysokości 85% tego uposażenia, które należałoby się im według art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17, art. 18 i 20 niniejszej ustawy według pierwszego szczebla danej grupy, a mianowicie:

- a) o ile przeszli w wojsku polskim co najmniej 12 miesięcy kalendarzowych i bądź to posiadają łącznej służby wojskowej w b. państwie zaborczym, zaliczalnej do emerytury i wojsku polskim co najmniej 20 lat, obliczonych według czasu kalendarzowego, bądź też przeszli po przesłużeniu co najmniej takiej samej ilości lat służby w stan spoczynku w b. państwie zaborczym, a to w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r., Austro-Węgrzech przed dniem 1 listopada 1918 r., a w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r. z prawem do emerytury;
- b) bez względu na czas służby w wojsku polskim, o ile posiadają w b. państwie zaborczym i wojsku polskim co najmniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, i zwolnieni zostali wskutek trwałej niezdolności

do służby, powstałej z przyczyn, związanych ze służbą w wojsku polskim.

Trwała niezdolność do służby wojskowej, nabyta w wojsku polskim, oraz związek przyczynowy ze służbą wojskową muszą być stwierdzone przez komisje wojskowo-lekarskie przy zwolnieniu ze służby wojskowej.

Do osób, wymienionych w niniejszym artykule, nie mają zastosowania postanowienia art. 11 i 12, jako też punktów b) i c), oraz trzy ostatnie ustępy art. 50 niniejszej ustawy.

Postanowienia ust. 2 art. 82 mają do osób, wyżej wymienionych, analogiczne zastosowanie.

Art. 103.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którym przyznano w b. państwach zaborczych, a mianowicie w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r., Austro-Węgrzech przed dniem 1 listopada 1918 r., a w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r. dożywotni dar z łaski, a którzy przesłużyli co najmniej 12 miesięcy w wojsku polskim, może Minister Spraw Wojskowych za zgodą Ministra Skarbu przyznać zaopatrzenie emerytalne pod warunkami i do wysokości, przewidzianej w art. 82.

Art. 104.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, którzy po przesłużeniu co najmniej 12 miesięcy w wojsku polskim z powodów, od nich niezawinionych, zostali z wojska polskiego z urzędu zwolnieni, nie uzyskawszy charakteru zawodowego w wojsku polskim, a nie posiadają łącznie ze służbą w wojsku polskim 20 lat, lecz co najmniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, przysługuje prawo do jednorazowej odprawy, o ile nie pozostają na służbie państwowej, samorządowej lub w instytucjach państwowych — według następujących zasad:

za 10 lat jednorazowa odprawa, biorąc za podstawę wysokość jednorocznego uposażenia emerytalnego samotnego, określonego w art. 17 niniejszej ustawy według posiadanej rzeczywistego stopnia przy wartości mnożnej, obowiązującej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy; za każdy następny ukończony rok rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, dolicza się 10% wymienionej odprawy.

Zgłoszenie o odprawę należy wnieść w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 105.

Jako służbę w wojsku polskim uważa się również służbę wojskową, odbytą w polskich formacjach wojskowych, uznanych przez Państwo, oraz odbytą przed dniem 1 sierpnia 1914 r. służbę w polskich organizacjach wojskowych.

Organizacje wojskowe, przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, a służba w nich będzie liczyć się do wysługi emerytalnej tym wojskowym zawodowym, którzy służyli w danej organizacji woj-

skowej, po ukończeniu 18 lat życia i z teje organizacji przeszli do służby w polskiej formacji wojskowej lub armji zaborczej.

Do wysługi emerytalnej dolicza się służbę, odbytą w wojsku polskiem ochotniczo, lub kontraktowo przed osiągnięciem obywatelstwa Państwa Polskiego, pod warunkami wymienionemi w ustępie przedostatnim art. 50 niniejszej ustawy.

Służbę, określoną w powyższych ustępach niniejszego artykułu liczy się do wysługi emerytalnej, jeżeli nie zalicza się równocześnie z nią trwającej innej służby, studjów lub pracy zawodowej do wysługi emerytalnej.

Jako służbę wojskową w b. państwach zaborczych uważa się służbę wojskową, odbytą w Rosji przed dniem 1 listopada 1917 r., w Austro-Węgrzech przed dniem 1 listopada 1918 r., a w Niemczech przed dniem 27 grudnia 1918 r.

Za emerytów b. państw zaborczych w rozumieniu niniejszej ustawy, uważa się zawodowych wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku przez b. władze zaborcze, a to:

- a) rosyjskie przed dniem 1 listopada 1917 r.,
 - b) austro-węgierskie przed dniem 1 listopada 1918 r.,
 - c) niemieckie przed dniem 27 grudnia 1918 r.—
- względnie tych b. zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, którzy przed terminami wyżej wskazanemi w stan spoczynku nie byli przeniesieni, mieli jednak w myśl ustaw lub przepisów b. państw zaborczych prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu pełnej wysługi lat lub stwierdzonej trwałe niedolności do służby.

Art. 106.

Postanowienia art. 102, 103 i 104 mają zastosowanie do tych zawodowych wojskowych, którzy przed wstąpieniem do wojska polskiego nie utracili charakteru zawodowego wojskowego w b. państwie zaborczem i jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 teje ustawy za obywateli Państwa Polskiego, natomiast nie mają zastosowania do tych zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, którzy w wojsku polskiem służyli wyłącznie jako kontraktowi.

Art. 107.

Wypłata uposażenia emerytalnego z art. 102, 103 i 104 następuje od 1 dnia miesiąca po wniesieniu podania, nie wcześniej jednak, niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 108.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 teje ustawy za obywateli Państwa Polskiego, których próśb, wniesionych przed końcem 1920 r., o przy-

jęcie do wojska polskiego nie uwzględniono i którym dotychczas nie przyznano zaopatrzenia emerytalnego w b. państwie zaborczem, jak również i w Państwie Polskiem, a posiadającym co najmniej 25 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, przysługuje zaopatrzenie emerytalne w wysokości ustalonej w art. 82 niniejszej ustawy.

Zawodowym wojskowym b. państw zaborczych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 teje ustawy za obywateli Państwa Polskiego, przysługuje w razie nieposiadania 25 lat, lecz co najmniej 10 lat rzeczywistej służby wojskowej, obliczonej według czasu kalendarzowego, jeżeli próśby, wniesionej przed końcem 1919 r., o przyjęcie do wojska polskiego nie uwzględniono, a są niezdolni do zarobkowania i nie posiadają majątku — jednorazowa odprawa w wysokości 50% odprawy, ustalonej w art. 104 niniejszej ustawy.

Odnosnie wypłaty odprawy mają postanowienia ostatniego ustępu art. 104 analogiczne zastosowanie.

TYTUŁ V.

Postanowienia końcowe.

Art. 109.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 110.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1923 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.